

3. Зелена книга «Аналіз державного цінового регулювання». Офіс ефективного регулювання. 2017. 353 с. URL: <http://surl.li/dfczz> (дата звернення: 03.10.2022).

4. Артус М. Державне регулювання ціноутворення в умовах ринкових відносин. *Світ фінансів*. 2009. № 4 (21). С. 128-134.

5. Про внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 р. № 1548: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2022 р. № 223. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/223-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.10.2022).

6. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення: 03.10.2022).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-266-4/35>

МЕХАНІЗМ ІДЕНТИФІКАЦІЇ НЕВПІЗНАНИХ ТРУПІВ У СИСТЕМІ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ

Федорова Д. В.

*здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності 081 – Право*

Чернівецький юридичний інститут

Міжнародного гуманітарного університету

*Науковий керівник: **Поцілуйко В. М.***

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри юриспруденції

Чернівецький юридичний інститут

Міжнародного гуманітарного університету

м. Чернівці, Україна

Механізм ідентифікації невпізаного трупа являє собою багатоступінний і багаторівневий процес взаємодії його складових елементів (суб'єктів та об'єктів ідентифікації) за допомогою системи форм і методів слідчої, оперативної-розшукової та експертної діяльності, об'єднаних загальною спрямованістю на отримання й аналіз комплексу ідентифікаційної інформації та подальше впізнання трупа.

Одним з основних елементів механізму реалізації ідентифікаційного процесу є об'єкт дослідження – невпізнаний труп, який із загального кола об'єктів ідентифікації виокремлюється безліччю особливостей, визначених його біосоціальною природою, внутрішньою структурою організму, зовнішніми морфологічними ознаками і функціональними характеристиками. Різновиди невпізаного трупа визначаються комплексом ознак, який детермінується його станом у межах одного ідентифікаційного періоду: незмінним (у тому числі замороженим), змінним (у тому числі гнильним, скелетованим, у формі окремих кісткових останків), спаленим. Ця класифікація має додаткові різновиди з урахуванням статі, віку, цілісності трупа тощо. Наведені класифікації лежать в основі формування різновидів ідентифікаційних моделей невпізнаних трупів і мають своїм змістом різний набір ідентифікаційних комплексів.

Із урахуванням суб'єктів, які здійснюють криміналістичну ідентифікацію невпізнаних трупів, остання може бути поділена на такі види: оперативно-розшукову, слідчу, експертну та судову. Наведена класифікація об'єктів дозволяє згрупувати комплекси ідентифікаційних ознак, які характеризуються якісно-кількісною визначеністю об'єкта ототожнення, та сформувати моделі, неоднакові за ступенем деталізації. Крім того, доцільним є створення ідентифікаційних моделей спільних планів, які відображають структуру людини як біосоціальної істоти: її соціально-демографічні характеристики, ознаки внутрішньої і зовнішньої структури, а також функцій життєдіяльності.

Ідентифікаційна модель невпізаного трупа у своїй структурі повинна містити атрибутивно-внутрішні та атрибутивно-зовнішні морфологічні блоки ознак, а також атрибутивно-функціональні стани і комплекси ознак, набуті (використовувані) у процесі життя. Обов'язковим елементом ідентифікаційної моделі є блок соціально-демографічних ознак: 1) атрибутивно-внутрішні властивості та комплекси ознак, які притаманні внутрішній організації людини і, як правило, не знаходять прояву в зовнішній організації людини: генетичний код індивіда – ДНК; групові властивості крові, сперми, волосся; різноманітні виділення організму (піт, сеча тощо); остеологічні особливості структури кісток і черепа, за якими визначається зовнішній вигляд людини; особливості стоматологічного статусу; стать, вік; спадкові захворювання; психологічні властивості (темперамент, бісексуальність тощо), прикордонні психіатричні патології, а також психіатричні захворювання індивіда; 2) атрибутивно-морфологічні (зовнішні) властивості та ознаки, які характеризують зовнішній вигляд індивіда (зріст, статура, тип, форма і риси обличчя тощо); 3) атрибутивно-функціональні комплекси: постава, хода; жестикуляція,

міміка, погляд; голос, мова; почерк; професійні навички тощо; 4) набуті (використовувані) у процесі життя індивіда ознаки: комплекси ознак одягу та взуття; татування; сліди професійної діяльності, наслідки травм і операцій; патологічні та професійні захворювання тощо; 5) соціально-демографічні ознаки: прізвище, ім'я, по батькові; стать, вік, раса, національність, місце народження; місце роботи, професія; сімейний стан і склад сім'ї; наявність чи відсутність судимості.

Із позицій криміналістики ідентифікаційна модель невідомого трупа з ознаками насильницької смерті повинна включати блок ознак, які свідчать про вчинене вбивство особи, труп якої є невідомим. До таких ознак належать: час і місце настання смерті; причина смерті, характер і розташування тілесних ушкоджень; знаряддя і засоби вчинення злочину; спосіб, місце приховування та поза трупа; мікросліди і мікрочастинки; ознаки садизму, жорстокості; відсутність документів і цінностей; супутні дрібні речі (квитки, записні книжки тощо).

Запропоновані моделі ідентифікації невідомого трупа, включаючи у тому чи іншому обсязі підсистеми загального комплексу ідентифікаційних ознак людини як біосоціальної істоти, складають зміст механізму криміналістичної ідентифікації.

Суб'єктами ідентифікації є громадяни і посадові особи, які у різних формах (процесуальних і непроцесуальних) проводять вербальними або інструментальними методами ототожнення особистості за трупом. Суб'єктний склад у механізмі ідентифікації визначається з урахуванням того, хто ухвалює остаточне ідентифікаційне рішення у кримінальному провадженні: слідчий, прокурор і суд є як суб'єктами ідентифікації, так і суб'єктами оцінки доказів, а експерт, свідок і представник потерпілого – лише суб'єктами ідентифікації.

Механізм реалізації ідентифікаційного процесу може проходити у двох формах: непроцесуальній та процесуальній (слідчій, судовій). Непроцесуальна ідентифікація особи за трупом має місце у тих випадках, коли оперативний підрозділ, керуючись Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність», шляхом розшуку та опитування родичів, інших осіб, з використанням інформації засобів масової інформації, криміналістичних та оперативно-розшукових обліків, розсилкою орієнтувань проводять впізнання та передачу трупа родичам без застосування процесуальних форм. При цьому використовується такий ідентифікаційний комплекс ознак як «словесний портрет», що включає впізнання за зовнішнім виглядом, особливими прикметами тіла, одягу, взуття, дактилоскопічної інформації тощо. Процесуальна (слідча) форма впізнання передбачає дотримання певних процесуальних правил пошуково-пізнавальної діяльності в ході проведення тактичних операцій та окремих слідчих

(розшукових) дій (огляду, обшуку, пред'явлення для впізнання), а також комплексу експертних ідентифікаційних досліджень (криміналістичних, судово-медичних та інших експертиз).

Механізм ідентифікації здійснюється на трьох рівнях: прикмето-описовому, ознаковому та знаковому. Сутність прикмето-описового рівня полягає в тому, що органи досудового розслідування повинні отримати якомога більше інформації в ході огляду та дослідження невпізаного трупа, допитів свідків, негласних слідчих (розшукових) дій з метою проведення в подальшому ідентифікації. Практичним здійсненням цього методу є ідентифікація за методом «словесного портрета» з використанням максимально можливого рівня виокремлення (деталізації) часткових особливостей. Існування другого рівня ідентифікації – ознакового – пояснюється тим, що наявність розвиненої системи ознак вимагає переходу до більш високого рівня оцінки індивідуального комплексу ознак – математичних методів, що підвищує обґрунтованість та об'єктивність висновків роботи з ідентифікації. Так, під час проведення медико-криміналістичної експертизи черепа методом фотосуміщення використовуються математичні розрахунки кореляційного аналізу; метод графічного аналізу застосовується в ході дослідження передсмертної записки тощо. Сутність третього рівня ідентифікації – знакового – полягає в тому, що ідентифікація здійснюється з використанням людино-машинного комплексу.

Розглядаючи механізм ототожнення, доцільно виокремити три етапи, у межах яких реалізується механізм ідентифікації невпізаного трупа: 1) накопичення інформації про загиблого, труп якого є безпосереднім об'єктом дослідження у процесі огляду місця події, робота із засобами масової інформації, накопичення даних про безвісно зниклих осіб; 2) порівняльний аналіз отриманих даних у ході накопичення інформації про невпізаний труп і безвісно зниклих суб'єктів; 3) формулювання висновків про приналежність невідомого трупа конкретній людині (власне ідентифікація). Дана класифікація джерел ідентифікації має не лише теоретичне, але й практичне значення, оскільки ідентифікація здійснюється не тільки заради ототожнення слідів і впізнання трупа (перша ідентифікаційна модель), але й для доказування предмета (суб'єкта), який залишив сліди, і доводить його причетність до злочинного діяння (друга ідентифікаційна модель). Конкретне положення джерела у механізмі злочинної поведінки визначає комплекс слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових), інших процесуальних дій та експертних досліджень з метою встановлення істини у кримінальному провадженні.

Підсумовуючи викладене, потрібно відзначити, що аналіз основних положень теорії ідентифікації стосовно процесу встановлення особи за невідомим трупом свідчить, що всі вони поширюються як на об'єкти слідчих (розшукових) дій, так і на об'єкти криміналістичних і судових експертиз, хоча останні мають низку особливостей, що визначають специфіку їх проведення.

Важливою рисою механізму ідентифікації невідомого трупа є комплексність. Зокрема, особливості трупа як багатостороннього об'єкта криміналістичної ідентифікації зумовлюють необхідність комплексної методики його ототожнення. У структуру комплексного підходу до ідентифікації невідомого трупа, поряд із комплексом експертних досліджень, потрібно включати тактичні дії органів досудового розслідування й оперативних підрозділів, спрямовані на отримання та аналіз комплексу ідентифікаційної інформації про невідомий труп і безвісно зниклих осіб.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-266-4/36>

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОГОВОРУ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДРЯДУ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ

Фірчук В. Р.

*здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії I курсу
кафедри цивільного та господарського права і процесу
факультету права та економіки*

Міжнародний гуманітарний університет

Науковий керівник: Діденко Л. В.

доктор юридичних наук, професор,

*в.о. завідувача кафедри цивільного та господарського права та процесу
факультету права та економіки*

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Договір будівельного підприємства є ключовим механізмом, який забезпечує розбудову нашої держави. Саме будівельні компанії суб'єктами підприємницьких відносин, вирішують ряд соціальних питань (житлове питання, питання ведення бізнесу та ін.). Окрім того, будівельні компанії виступають одними з найбільших платників